

ผลของรูปแบบการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping ที่มีต่อเจตคติต่อหน่วยการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ในหน่วยการเรียนรู้วิชาการพยาบาลพื้นฐาน ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

The Effects of Integrating Mind Mapping to Lecture on Attitude and Learning Achievement of a Unit Learning in Fundamental of Nursing Subject: Faculty of Nursing, Suan Dusit Rajabhat University

ลินีนาง หงษ์ระนัย*

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวศึกษารายกรณี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping ที่มีต่อเจตคติต่อหน่วยการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของหน่วยการเรียนรู้ ในวิชาการพยาบาลพื้นฐาน ประชากรเป้าหมายได้แก่ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ปีการศึกษา 2552 จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย เครื่องมือทดลองได้แก่ ต้นแบบ Mind Mapping ของเนื้อหาการสอน อุปกรณ์ในการเขียน Mind Mapping ของตัวอย่าง เอกสารประกอบการสอนและสไลด์โปรแกรม PowerPoint เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสำรวจเจตคติต่อหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 13 ข้อ มีค่าความเชื่อถือได้(สัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา เท่ากับ .89) และคะแนนการสอบในหน่วยการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือค่าเฉลี่ยรายข้อ (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายข้อ (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านเจตคติต่อหน่วยการเรียนรู้ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 คิดว่าการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping ทำให้มองเห็นภาพในการปฏิบัติชัดเจนขึ้น จุดประกายให้สรุปใจความสำคัญของเรื่องต่างๆ ง่ายขึ้น ทำให้กระตือรือร้นต่อการเรียน นำมาใช้ประโยชน์ได้กับการเรียนวิชาอื่น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37, 4.33, 4.32 และ 4.32 ตามลำดับ และพบว่า บรรยากาศการเรียนการสอนทำให้เรียนอย่างสนุกสนาน การเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping ทำให้มีความสุขและอยากให้การเรียนการสอนหน่วยอื่นๆ เป็นแบบการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping รวมไปถึงการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping ทำให้มีมุมมองที่กว้างขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20, 4.17, 4.15 และ 4.13 ตามลำดับ ส่วนในการทบทวนบทเรียนหลังจากการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping ทำให้เกิดความมั่นใจในการสอบภาคทฤษฎีและ

* ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
Email: sihne2009@hotmail.com

ภาคปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และ 3.60 ตามลำดับ ในด้านที่การเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping ทำให้นักศึกษาอยากแสดงความคิดเห็นและเป็นชั่วโมงการเรียนการสอนที่ทำให้มีความสุขที่สุด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88

2. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากคะแนนภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎีพบว่านักศึกษาพยาบาลจำนวน 60 คน มีระดับคะแนนการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานหน่วยที่ 8 อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 100 และจากคะแนนภาคทฤษฎีพบว่านักศึกษาพยาบาลจำนวน 60 คน มีระดับคะแนนการพยาบาลพื้นฐานหน่วยที่ 8 อยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 75

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอน วิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping เจตคติต่อหน่วยการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ในหน่วยการเรียนรู้

Abstract

This research was a classroom action research (CAR) that was designed to use one shot case study design. The objective of the research was to study the effectiveness of integrating mind mapping to lecture on the attitude and learning achievement of a learning unit in a Fundamentals of Nursing course. The research samples were 60 first year nursing students from the Faculty of Nursing, Suan Dusit Rajabhat University during the 2009 academic year. The instruments used in gathering data were experiment and collective instruments.

The experiment instruments were 1) prepared mind mapping for teaching 2) the stationary for writing mind mapping 3) the content for teaching 4) the Microsoft PowerPoint program. The collective instruments were an attitude questionnaire at the level of reliability of .89 and the test scores from theory and clinical evaluations. The independent variable was the lecture which integrated mind mapping and the dependent variable were attitude and learning achievement of a learning unit. Mean (\bar{x}) and standard deviation were used for the analysis of the data.

The results of this classroom action research were as follows:

1. The sampling group had a good attitude towards the learning unit and believed the lecture which integrating mind mapping encouraged them to have the highest imagination related to their practical ability, to be able to focus on the detail of a learning unit, to be active to learn, and to benefit from the other subjects ($\bar{x} = 4.37, 4.33, 4.32$ and 4.32). The study also found that the lecture which integrating mind mapping encouraged students to have fun, remain interested in a learning unit and to want the other learning unit to use the same method of teaching ($\bar{x} = 4.20, 4.17, 4.15$ and 4.13). Moreover, students appeared to have more confidence in theory and practical evaluation ($\bar{x} = 3.98$ and 3.60) when mind mapping was incorporated into the lecture. The teaching which integrating mind mapping encouraged them to voice their opinion actively and learn with

enthusiasm ($\bar{X} = 3.88$).

2. Regarding the achievement of practical and theoretical points measured from a basic level of nursing unit 8, all students had a high level of achievement in practicum and 75 % of them had high level of the theory evaluation.

Keywords: Integrating mind mapping, Learning achievement, Attitude towards learning unit, Learning achievement of learning unit

บทนำ

การเริ่มต้นการเรียนรู้วิชาการพยาบาลพื้นฐานของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่จะขึ้นชั้นปีที่ 2 เป็นวิชาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นวิชาทางการพยาบาลวิชาแรกที่นักศึกษาต้องเรียนรู้เพื่อเข้าสู่วิชาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ ให้นักศึกษาพยาบาลมีความรู้ ความเข้าใจในลักษณะวิชาชีพพยาบาล ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและแนวคิดทางการพยาบาล วิชาการพยาบาลพื้นฐานจึงเป็นวิชาที่สำคัญมากในการที่จะนำนักศึกษาเข้าสู่วิชาชีพ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ เป็นรากฐานที่มั่นคงและสำคัญยิ่งในการเรียนวิชาทางการพยาบาลอื่นๆ ต่อไปดังนั้นผู้สอนต้องมุ่งให้ผู้เรียนบรรลุผลในระดับสูง และส่งผลต่อเจตคติต่อวิชาชีพต่อไปในอนาคตซึ่งผู้สอนต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนให้มีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล

รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการใช้นำแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ จึงทำให้การเรียนการสอนต้องปรับจากเดิม โดยให้ผู้เรียนมีบทบาทมากขึ้น ในกิจกรรมการเรียนการสอนได้มีโอกาสสร้างความรู้และสิ่งประดิษฐ์ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการทางปัญญาหรือกระบวนการคิด ส่วนผู้สอนมีบทบาทในการจัดการให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการคิด ให้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างตื่นตัวทั้งทางกายสติปัญญา สังคมและอารมณ์ ด้วยการเอื้ออำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วยความสุข และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ (สุมนา โสติดิลลอนันต์, 2550) ตัวอย่างรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น Active Learning เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำหรือปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนทำหน้าที่เตรียมการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อหรือสิ่งเร้าเสริมแรง ให้คำปรึกษาและสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน หรือ รูปแบบ Thinking เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิด ให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิด ทำให้ผู้เรียนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ตลอดจนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างชัดเจนและมีเหตุผล (ณัฐฐารมณ จุฑาทภัทร, 2552)

เจตคติ (attitude) คือ ผลผสมผสานระหว่างความนึกคิด ความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้ และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด คนใดคนหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งๆ ซึ่งออกมาในทางประเมินค่าอันอาจเป็นไปในทางยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ และความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งขึ้น (สร้อยตระกูล อรรถมานะ, 2541) องค์ประกอบของเจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบด้านความรู้ (cognitive domain) ด้านความรู้สึก (affective domain) และด้านพฤติกรรม (behavioral domain) ในองค์ประกอบด้านพฤติกรรม หมายถึง ความพร้อมที่

จะมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเจตคติ ถ้าบุคคลมีเจตคติที่ดีต่อเป้าหมาย เขาจะมีความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมช่วยเหลือหรือสนับสนุนเป้าหมายนั้น ถ้าบุคคลมีเจตคติในทางลบต่อเป้าหมาย เขาก็จะมีความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมทำลาย หรือทำร้าย เป้าหมายนั้นเช่นกัน (ธีระพร อุวรรณโณ, 2528)

แผนที่ความคิด (Mind Map) เป็นเทคนิคการสร้างภาพเชื่อมโยงโดยใช้โครงสร้างตามธรรมชาติที่แผ่ออกมาจากจุดศูนย์กลาง มีการใช้เส้นโยงและสีเส้น มีเครื่องหมายสัญลักษณ์หรือรูปภาพที่ผสมผสานกันอย่างเรียบง่าย สอดคล้องกับการทำงานตามธรรมชาติของสมอง เป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดในการนำข้อมูลเข้าไปในสมองและเรียกข้อมูลเหล่านั้นออกมาใช้ได้ ด้วยรูปแบบการจัดบันทึกที่สร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ จึงช่วยในการพัฒนาศักยภาพของสมองสามารถแสดงให้เห็นความคิดที่เป็นระบบและชัดเจน ช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ทั้งในเวลาก่อนเรียน ขณะเรียนและหลังเรียน ช่วยในการเรียนรู้และเชื่อมโยงการใช้สายตาและสมองในการปฏิบัติซึ่งการกระทำดังกล่าวจะช่วยให้รู้สึกในสาระความรู้ จำได้คงทนกว่าการท่องจำธรรมดา (ขวัญฤดี ผลอนันต์และธัญญา ผลอนันต์, 2550) ในการจัดการเรียนการสอนของวิชาการพยาบาลพื้นฐานที่มีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติซึ่งความรู้ความเข้าใจในภาคทฤษฎีสามารถสะท้อนให้เห็นได้ทางภาคปฏิบัติได้ในทันที จากความสำคัญที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจสร้างนวัตกรรมรูปแบบการเรียนการสอนที่มีการผสมผสานระหว่าง Active Learning และ Thinking ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้เตรียมการจัดบรรยากาศการเรียนรู้อัดสื่อหรือสิ่งเร้าเสริมแรงและช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดได้ในขณะเดียวกันโดยการจัดรูปแบบการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การพยาบาลเพื่อตอบสนองความต้องการด้านอาหารและน้ำ ของวิชาการพยาบาลพื้นฐาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping ที่มีต่อเจตคติต่อหน่วยการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ในหน่วยการเรียนรู้วิชาการพยาบาลพื้นฐาน ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาพยาบาลมีเจตคติต่อหน่วยการเรียนรู้ในระดับดีและดีมาก ภายหลังจากจัดการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping
2. นักศึกษาพยาบาลมีผลสัมฤทธิ์ในหน่วยการเรียนรู้ในระดับดีและดีมาก ร้อยละ 75 ขึ้นไป ภายหลังจากจัดการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research: CAR) โดยใช้แบบแผนการทดลอง แบบกลุ่มเดียวศึกษารายกรณี (One shot case study)

ประชากรเป้าหมาย

นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 60 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind mapping

ตัวแปรตาม ได้แก่ เจตคติต่อหน่วยการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ในหน่วยการเรียนรู้

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การพยาบาลเพื่อตอบสนองความต้องการด้านอาหารและน้ำ ของวิชาการพยาบาลพื้นฐาน

วิธีดำเนินการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research: CAR) โดยใช้แบบแผนการทดลอง แบบกลุ่มเดียวศึกษารายกรณี (One shot case study)

กำหนดกลุ่มเป้าหมาย

นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ปีการศึกษา 2552 ที่เข้าเรียนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน หน่วยที่ 8 การพยาบาลเพื่อตอบสนองความต้องการด้านอาหารและน้ำ จำนวน 60 คน

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนคือ

1. ผู้วิจัยเตรียมการสอนโดยการเขียนแผนการสอน จัดทำเอกสารประกอบการสอน จัดทำสไลด์โปรแกรม powerpoint และ สรุปความคิดรวบยอดของเนื้อหาการสอนโดยใช้ Mind Mapping
2. ในช่วงโม่งที่มีการเรียนการสอน ผู้วิจัยแจกกระดาษสำหรับเขียน Mind Mapping (ขนาด A4 2 หน้าต่อกัน) ให้นักศึกษาและแนะนำเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการเขียน Mind Mapping แก่ นักศึกษา ได้แก่ ดินสอ ยางลบ และ สีเมจิกหรือสีดินสอ
3. ผู้วิจัยบรรยายเนื้อหาการสอนโดยใช้ สไลด์โปรแกรม PowerPoint เอกสารประกอบการสอนและ Mind Mapping และให้นักศึกษาจดเลคเชอร์โดยการเขียนเป็น Mind Mapping ตามความเข้าใจของนักศึกษา
4. หลังจบการบรรยายมอบหมายงานให้นักศึกษาเขียน Mind Mapping เฉพาะเนื้อหาที่จะสอบภาคปฏิบัติ และนำ Mind Mapping จากการเลคเชอร์มาส่ง
5. 1 สัปดาห์ หลังการบรรยายทำการวัดเจตคติต่อหน่วยการเรียนรู้โดยใช้แบบสำรวจเจตคติต่อหน่วยการเรียนรู้ วิชาการพยาบาลพื้นฐาน หน่วยที่ 8 (การพยาบาลเพื่อตอบสนองความต้องการด้านอาหารและน้ำ)

การสร้างเครื่องมือวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำ Mind Mapping มาใช้ในการเรียนการสอน
2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. สร้างแบบสำรวจเจตคติที่มีต่อหน่วยการเรียนรู้
4. นำแบบสำรวจเจตคติมาหาค่าความเชื่อถือได้ (reliability) ด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา

(Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.89

เครื่องมือทดลอง

1. อุปกรณ์ในการเขียน Mind Mapping
2. ต้นแบบ Mind Mapping ของเนื้อหาการสอน
3. เอกสารประกอบการสอน
4. สไลด์โปรแกรม PowerPoint

เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เจตคติต่อหน่วยการเรียนรู้ใช้แบบสำรวจเจตคติต่อหน่วยการเรียนรู้เป็นข้อคำถามปลายปิดคำตอบเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและ น้อยที่สุดและคำถามปลายเปิดให้นักศึกษาเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 จำนวน 1 ข้อ
2. ผลสัมฤทธิ์ในหน่วยการเรียนรู้ใช้คะแนนการสอบในหน่วยการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยชี้แจงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้กับนักศึกษา
2. ผู้วิจัยชี้แจงข้อมูลการทำวิจัยกับนักศึกษาเพื่อความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและนำแบบสำรวจเจตคติไปดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน
3. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เมษายน - พฤษภาคม 2553
4. ผู้วิจัยนำคะแนนจากแบบสำรวจเจตคติ คะแนนการสอบในหน่วยการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ตรวจสอบเรียบร้อยแล้วมาดำเนินการวิเคราะห์โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

1. แบบสำรวจเจตคติต่อหน่วยการเรียนรู้ นำมาวิเคราะห์หาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) รายข้อ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) รายข้อ

2. คะแนนภาคปฏิบัติในหน่วยการเรียนรู้ นำคะแนนดิบที่ได้มาแบ่งช่วงคะแนนเพื่อตัดสินระดับคุณภาพโดยแบ่งระดับคุณภาพออกเป็น 3 ระดับได้แก่ ระดับสูง ระดับปานกลางและระดับต่ำ โดยจัดช่วงคะแนนดังนี้ (คะแนนเต็ม 52 คะแนน)

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
35 - 52	สูง
18 - 34	ปานกลาง
1 - 17	ต่ำ

3. คะแนนภาคทฤษฎีในหน่วยการเรียนรู้ นำคะแนนดิบที่ได้มาแบ่งช่วงคะแนนเพื่อตัดสินระดับคุณภาพโดยแบ่งระดับคุณภาพออกเป็น 2 ระดับได้แก่ ระดับสูง และระดับต่ำ โดยจัดช่วงคะแนนดัง (คะแนนเต็ม 8 คะแนน)

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
4 - 8	สูง
0 - 3	ต่ำ

ผลการวิจัยและสรุปผล

1. ด้านเจตคติต่อหน่วยการเรียนรู้ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 คิดว่าการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping ทำให้มองเห็นภาพในการปฏิบัติชัดเจนขึ้น จุดประกายให้สรุปใจความสำคัญของเรื่องต่างๆ ง่ายขึ้น ทำให้กระตือรือร้นต่อการเรียน นำมาใช้ประโยชน์ได้กับการเรียนวิชาอื่น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37, 4.33, 4.32 และ 4.32 ตามลำดับ และพบว่า บรรยากาศการเรียนการสอนทำให้เรียนอย่างสนุกสนาน การเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping ทำให้วิชามีความน่าสนใจ และอยากให้การเรียนการสอนหน่วยอื่นๆ เป็นแบบการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping รวมไปถึงการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping ทำให้มีมุมมองที่กว้างขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20, 4.17, 4.15 และ 4.13 ตามลำดับ ส่วนในการทบทวนบทเรียนหลังจากการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping ทำให้เกิดความมั่นใจในการสอบภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และ 3.60 ตามลำดับ ในด้านการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping ทำให้นักศึกษาอยากแสดงความคิดเห็นและเป็นชั่วโมงการเรียนการสอนที่ทำให้มีความสุขที่สุด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88

2. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากคะแนนภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎีพบว่านักศึกษาพยาบาลจำนวน 60 คน มีระดับคะแนนการปฏิบัติกรพยาบาลพื้นฐานหน่วยที่ 8 อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 100 และจากคะแนนภาคทฤษฎีพบว่านักศึกษาพยาบาลจำนวน 60 คน มีระดับคะแนนการพยาบาลพื้นฐานหน่วยที่ 8 อยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 75

อภิปรายผล

ผลการวิจัยในชั้นเรียนครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติต่อรูปแบบการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping อยู่ในระดับดีและดีมาก โดยกลุ่มตัวอย่างคิดว่าการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping ทำให้มองเห็นภาพในการปฏิบัติชัดเจนขึ้น จุดประกายให้สรุปใจความสำคัญของเรื่องต่างๆ ง่ายขึ้น ทำให้กระตือรือร้นต่อการเรียน นำมาใช้ประโยชน์ได้กับการเรียนวิชาอื่น และพบว่า บรรยากาศการเรียนการสอนทำให้เรียนอย่างสนุกสนาน การเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping ทำให้วิชาที่มีความน่าสนใจ และอยากให้การเรียนการสอนหน่วยอื่นๆ เป็นแบบการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping รวมไปถึงการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping ทำให้มีมุมมองที่กว้างขึ้น ในการทบทวนบทเรียนหลังจากการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping ทำให้เกิดความมั่นใจในการสอบภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในด้านที่การเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping ทำให้นักศึกษาอยากแสดงความคิดเห็นและเป็นชั่วโมงการเรียนการสอนที่ทำให้มีความสุขที่สุด ทั้งนี้เพราะรูปแบบการเรียนการสอนวิธีบรรยายโดยใช้ Mind Mapping เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีการผสมผสานระหว่าง Active Learning และ Thinking ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยผู้สอนเป็นผู้เตรียมการจัดบรรยากาศการเรียนรู้อัดสื่อหรือสิ่งเร้าเสริมแรงและช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดได้ในขณะเดียวกัน นอกจากนี้การเรียนการสอนโดยใช้ Mind Mapping ยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยง ติความและตีกรอบองค์ความรู้ที่ได้รับอย่างเป็นรูปธรรม สามารถจัดการกับปัญหาหรือแก้สถานการณ์ได้อย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและมีทักษะที่เป็นบวกต่อข้อมูลและข้อโต้แย้ง มีการตัดสินใจอย่างผู้ที่มีรอบด้าน เกิดการคิดที่ยืดหยุ่น สื่อสารกับผู้อื่นได้ดีขึ้นซึ่งเป็นกระบวนการการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง (ขวัญฤดี ผลอนันต์ และธัญญา ผลอนันต์, 2550) และพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคปฏิบัติอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 100 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคทฤษฎีอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 75 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนิปาติเมาะ หะยีหามะ (2546) ที่ศึกษาผลของการใช้แผนผังทางปัญญาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนสองภาษาที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันพบว่า แผนผังทางปัญญาส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การศึกษาของศิรินทร บุญสุ (2546) ที่ศึกษาผลของการใช้ชุดฝึกการแก้โจทย์คำนวณที่เน้นเทคนิคแผนผังทางปัญญาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกการแก้โจทย์คำนวณที่เน้นเทคนิคแผนผังทางปัญญาสูงขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนความก้าวหน้าของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกการแก้โจทย์คำนวณที่เน้นเทคนิคแผนผังทางปัญญาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการศึกษาของระวีวรรณ ขวัญศรี (2548) ที่ศึกษาผลของการสอนโดยใช้แผนผังทางปัญญาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีระดับความสามารถทางภาษาต่างกัน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังทางปัญญา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก Mind mapping ช่วยส่งเสริมทักษะการคิดโดยการวาดความคิดออกมาเป็นเส้นสาย มีการเชื่อมโยงข้อมูลให้มีลักษณะเป็นคำสำคัญและมีการกระตุ้นความคิดโดยใช้สีสัน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ทำให้ระบบการคิดมีมิติ

ทั้งกว้าง ลึก เป็นระบบและมีระเบียบแบบแผน ช่วยในการตีความและจับประเด็นที่สำคัญของข้อมูล ผู้เรียนจึงเข้าใจเนื้อหาสาระได้ลึกซึ้งกว่าเดิม ส่งผลต่อการรับรู้และเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น (ขวัญฤดี ผลอนันต์ และธัญญา ผลอนันต์, 2550) นอกจากนี้ยังพบว่า Mind mapping สามารถส่งเสริมความมั่นใจในตัวเองและความแม่นยำในข้อมูล เมื่อระบบความคิดของกลุ่มตัวอย่างมีการเรียงร้อยอย่างเป็นแบบแผนจึงสะท้อนกลับออกมาได้ชัดเจนจากการประเมินผลการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างในภาคปฏิบัติของหน่วยการเรียนรู้วิชาการพยาบาลพื้นฐานซึ่งมีการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลอย่างเป็นขั้นตอนที่ชัดเจนและแม่นยำและส่งผลเช่นเดียวกันในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคทฤษฎี

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคทฤษฎีของกลุ่มตัวอย่างซึ่งอาจมีปัจจัยหลายอย่างเกี่ยวข้อง เช่น ลักษณะเนื้อหาวิชาที่มีจำนวนมากที่อาจไม่เอื้อต่อการทบทวนบทเรียนของผู้เรียน ลักษณะของวิชาที่ใช้ผู้สอนจำนวนมาก เป็นต้น
2. ควรมีการบูรณาการการเรียนการสอนโดยใช้ Mind Mapping ในรายวิชาอื่นๆ ที่การประเมินผลสามารถสะท้อนให้เห็นในภาคปฏิบัติได้ในทันที เช่น รายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา รายวิชาเคมีอินทรีย์ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ พ.ท.หญิงวชิรา ไกรถิน ที่ได้ช่วยกรุณาตรวจสอบความเรียบร้อยของการใช้ภาษาในการเขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญฤดี ผลอนันต์และธัญญา ผลอนันต์. (2550). *Mind Map กับการศึกษาและการจัดการความรู้*. กรุงเทพฯ: ขวัญข้าว. ฦฐฐารมณ ฐฐาทฐฐ. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. กรุงเทพฯ.
- ธีระพร อุวรรณโณ. (2535). *เจตคติ: การศึกษาตามแนวทฤษฎีหลัก*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เอกสารอัดสำเนา.
- นิปาติเมาะ หะยี้หามะ. (2546). *ผลของการใช้แผนผังทางปัญญาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนสองภาษาที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ระวีวรรณ ขวัญศรี. (2548). *ผลของการสอนโดยใช้แผนผังทางปัญญาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีความสามารถทางภาษาต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

ศิรินทร บุญสุ. (2546). ผลของการใช้ชุดการฝึกแก้ปัญหาโจทย์คำนวณที่เน้นเทคนิคแผนผังทางปัญญาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

สุมนา โสทธิผลอนันต์. (2550). ผลการใช้กระบวนการกลุ่มฝึกปฏิบัติและการเรียนรู้แบบร่วมมือในวิชาวิจัยทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต. รายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี. กรุงเทพฯ.

สร้อยตระกูล อรรถมานะ. (2541). ทฤษฎี-ทัศนคติหรือเจตคติ. สืบค้นจาก www.gotoknow.org/blog/theories/280647%3fp.htm [20 มีนาคม 2553]

ผู้เขียน

นางสาวสินีนานา หงษ์ระนัย

อาจารย์ประจำ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

Email: sihne2009@hotmail.com